

Közel a természethez – önmagunkhoz Homoki-Nagy István: *Nádi szélben*, Guttenberg Pál Népfőiskola – Orpheusz Kiadó, 2019.

Homoki-Nagy István (1914–1979) *Nádi szélben* című kötetével nemcsak egy remekbe szabott szépirodalmi művet foghat kézbe az olvasó, hanem az egyébként is igényes kivitelezésű köteteivel gyönyörködtető Orpheusz Kiadó egyik legszebbre sikerült albumát. A „rajongók”, akik ismerik és szeretik a Kossuth-díjas rendező, operatőr klasszikus természetfilmjeit (mint a *Vadvízország*, a *Gyöngyvirágtól lombhullásig*, a *Cimborák*, hogy csupán a legismertebbeket listázzam, e kötetet lapozgatva bizonyára örömmel mélyülnek el Homoki fotóművészetében is. De képi világa vitathatatlanul épp úgy élményt fog nyújtani a „függetlenek”, a természetfilmezés mesterével első ízben találkozők számára. E fotográfiák ugyanis – melyek az '50-es években készültek, és mostani minőségi nyomdai kivitelezésük Pánczél András aprólékos, kitartó munkáját dicséri – szinte önmagukban mindent elárulnak a *Nádi szélben* csodálatos, kalandokkal, élményekkel, megrázó és humoros pillanatokkal egyaránt telített mesevilágáról.

De valóban mesevilág volna ez? Hiszen a kötet fejezetei az azonos című film forgatásának eseményeit beszélik el, vagyis tényeket közölnek, szinte dokumentumszerűen tárva fel a több éves munka minden megpróbáltatását és gyönyörűségét. Csakhogy az író stílusának vajmi kevés köze van a dokumentaristák fűrészporszárarságához. Sorait szépirodalmi igény, regényesség, apadhatatlan történetmesélő kedv, helyenként egyenesen költői szépség jellemzi. Az első bekezdésből idézek: „Történt egyszer, hogy – nem tudni, mi okból – megkészt az esti szél. Talán jól érezte magát a vízililiomok levelei alatt, vagy éppen elaludt a fűzfák sárga barkáin, mindenesetre elkésve teljesítette kötelességét. Mert hiszen időtlen idők óta neki kell figyelmeztetnie a lánvilág népét arra, hogy a nádak között, fekete subájában ballag már az alkony. Így aztán a kövér legelőkön lakmározó csókák serege is későn kapott észbe: mire szárnyra kerekedtek, körös-körül lángolt már a naplemente. A legvénebb csóka került az élre, serényen vezette lármás csapatát. Iparkodtak, mert messze volt még a villám-sújtotta öreg nyárfa, amely szállóhelyül szolgált nekik. Elhagyták a szelíd sármelléki dombokat, a zalavári gémeskutakat, mígnem csupán ezer meg ezer

holdnyi nádrengeteg zúgott, hullámzott alattuk.”

Egy mesekönyv, egy kalandregény is kezdődhetne e sorokkal. De nekem a *Bevezetést* olvasva mindannyiszor a világirodalom számomra kedves tájleírásai jutnak eszembe, például az *Édentől keletre* nagyszabású első oldalai, vagy akár *A fűhárfa* hangmegütése. A párhuzamot persze nem azért hozom, mert különleges, szembetűnő rokonságot érzek Steinbeck vagy Capote és Homoki-Nagy között. Sokkal inkább azért, mert szeretném felhívni a figyelmet Homoki atmoszférateremtő képességére, ami önmagában arra buzdít, hogy a kanonizáltak között keressünk a szerzőnek helyet, méghozzá olyanok társaságában, akiknek kisujjukban van a varázslatos közegformálás minden csínja-bínja.

Mindemellett irodalmi párhuzamok vonatkozásában nem kell messzebbre mennünk Fekete István regényvilágánál. Mert természetesen ez a legkézenfekvőbb. Hogy a főszereplők – kutyák, macskák, madarak, mosómedvék és egyéb különleges „népek” – beszélnek, emberi tulajdonságokkal ruházódnak fel, abban bizonyára esetünkben is örömet leli minden olvasó, aki megtapasztalta, milyen érzés közel kerülni egy állathoz. És nem csupán azért, mert az állatvilág, a természet ezen emberi, szeretettel teli megközelítése – ha másért nem, legalább gyermekkori olvasmányélményeink miatt – eleve nem áll távol szívüktől, hanem azért is, mert Homoki-Nagy István vérbeli mestere a karakterek kontúros megrajzolásának, *életre keltésének*.

Számos példát hozhatnánk a *Nádi szélben* lapjairól a tökéletes mondatfűzésre, a gördülékeny, olvasmányos, mégis kifinomult stílusra; a feszültségkeltés, a drámaiság fokozására való érzékenységre; vagy akár a humor eszközeinek kifogástalan alkalmazására. Mégsem ezeket érzem legfontosabbnak kiemelni, sokkal inkább a mű egésze által hordozott üzenetet, amivel minden sora átítatódik, miszerint: az ember önmagával való harmóniája sosem kívülről érkező hatások által születik – kizárólag belülről fakadhat. Méghozzá csakis egy olyan világban, ahol képesek vagyunk (újra) megtalálni az egyensúlyt köztünk s a természet között. Aki pedig rálel, úgy élhet benne, mint a nádasban a szél: láthatatlan, nyoma sincs, mégis egyszerre van jelen mindenhol.

Rózsássy Barbara

